

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Ajankohtaista OPH:sta

Sivistysjohdon verkosto

Jarkko Niiranen, johtaja
Kasvatus, koulutus ja osaaminen
Opetushallitus
31.1.2024

Agenda:

- Ajankohtaisia teemoja OPH:sta max. 20 min.
- Pieni alustus PISA –tuloksiin ja keskustelua n. 30 min.
- Mahdolliset muut esille tulevat asiat n. 10 min.

Hallitusohjelman toimeenpano: Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus

- Oppimisen tuen kokonaisuudistus
 - Lausuntokierros keväällä -24 ja HE sisällä 31.12.2024 mennessä
 - **Voimaan 1.8.2025 alkaen.** Toimeenpanon tuki tulee OPH:lta.
- Vähimmäistuntimäärän kasvattaminen 2-3:lla vuosiviikkotunnilla laajentamatta opetussuunnitelmaa.
 - 2 vvt äidinkieleen ja kirjallisuuteen vuosiluokille 1-2
 - 1 vvt matematiikkaan vuosiluokille 3-6
 - Toteutus paikallisin päätöksin laajentamatta OPSia.
 - HE sisällä 31.12.2024 mennessä

Oppimisen tuen uudistus: tavoitteet

- Hallitus uudistaa esi- ja perusopetuksen kolmiportaista tukea koskevan lainsäädännön siten, että
 - tavoitteena on turvata riittävä tuki
 - vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa.
 - Oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti.
 - Tuen muodot ovat valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset.
 - Tarpeellinen pienryhmäopetus sekä erityisluokissa annettava opetus on myös mahdollista
 - Huolehditaan erityisopettajien riittävästä koulutusmääristä.

Hallitusohjelmaan liittyvät työryhmät - Lukiokoulutus

Työryhmän tehtävänä on laatia hallitusohjelman mukaisesti esitykset

- lukiokoulutuksen **rahoitusjärjestelmän** uudistamiseksi
- **englanninkielisen ylioppilastutkinnon** mahdollistamiseksi
- **yhden ylioppilaskokeen korvaamiseksi lukiodiplomilla** ja sen edellyttämistä muutoksista säädöksiin
- lukiolaisen **oikeudesta tukiopetukseen**
- muiksi toimenpiteiksi hallitusohjelman lukiokoulutusta koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi.

Hallitusohjelmaan liittyvät työryhmät - Ammatillinen koulutus

Työryhmä ja sen tehtävät

Työryhmän tehtävänä on valmistella hallitusohjelman mukaisesti esitykset

- ammatillisen koulutuksen **rahoitusjärjestelmän** uudistamiseksi
- koulutuksen järjestäjien **toiminnanohjauksen** uudistamiseksi
- **koulutustarjonnan suuntaamisesta** nykyistä paremmin työelämän tarpeiden mukaisesti
- **tilauskoulutuksen mahdollisuuden avaamiseksi** aikuisten tutkintokoulutusta suuntaamiseksi koulutustasoa nostavaan tai työmarkkina-asemaa parantavaan koulutukseen sekä tutkintoja pienempien osaamiskokonaisuuksien suorittamiseen
- velvoitteesta **maahanmuuttajien kielikoulutuksen jatkamisesta kielitaitovaatimuksen saavuttamiseksi.**

Muuta ajankohtaista

- **B1 –kielen lisätunti** menee OPH:n johtokunnan käsittelyyn 8.2.2024. Odotettavissa perustemääräys todennäköisesti seuraavalla viikolla. OPS päivitysten vientiin lautakuntiin kannattaa varautua.
- Päättöarvioinnin kriteerien tutkimus (PARVI) tutkimus julkaistiin tänään klo 12.
 - <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165415>
 - [Arvioinnin määrittelyjä tullaan selkeyttämään – opetuksen järjestäjien rooli tärkeä muutosten johtamisessa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
 - Opettajat pääosin tyytyväisiä kriteereihin, vaikka ne koetaan hieman työläinä ja selkeyttä kaivataan.
- Hallitusohjelman kirjaus osaamistakuusta, jossa erityistä huomiota kiinnitetään päättöarvioinnin lisäksi 2-3. lk. nivelvaiheeseen.
 - Lähiviikot varmasti osoittavat aloitetaanko kriteerityö 2-3.lk nivelvaiheeseen vai miten asia etenee?

Pisa -tulokset, ajatuksia ja keskustelua

- Tuloksiin ei yksittäisiä helppoja selityksiä. Koulu ei voi yksin nostaa kansallista osaamistasoa, vaan se vaatii meidän kaikkien yhteisiä toimenpiteitä osaamistason nostamiseksi. (Karvin tutkimus: Oppilaat tuovat luokkiin mukanaan yhteiskunnan ongelmia, joita koulu ei voi yksin ratkaista.)
- Lukutaidon lasku on avainmittareita muutoksessa: aiemmin lukuharrastuksen suosio kannatteli Suomen oppimistuloksia. Lukutaidon yhteys myös matematiikkaan. Myös alimman neljänneksen parempi pärjääminen oli keskeistä PISA –huippuvuosissa.
- Koulujen hyvä työ: Opettajat ja muu kouluhenkilöstö tekevät joka päivä todella arvokasta työtä, joka on liian usein julkisuudessa vain ongelmien kautta. Oppimistulosten laskusta ei pidä syyttää ainakaan opettajia.
- Suhtaudumme tuloksiin vakavasti. Tuloksiin vaikuttavia tekijöitä on lukuisia, esim. yhteiskunnan muutos, oppimisen ja osaamisen merkityksellisyys, koulutususkon hiipuminen, motivaatio, digimaailman ja SOMEn imu etc.
- Toimenpiteitä on jo tehty ja on parhaillaan käynnissä
 - Oppimisen tuen kokonaisuudistus
 - Perustaitojen vahvistaminen ja lisätunnit
 - Tasa-arvorahan vakiinnuttaminen

Nämä ovat tärkeitä uudistuksia, mutta eivät yksistään riitä!

Toimenpiteitä jo tehty

- Esiopetuksen kaksivuotinen kokeilu
- Kielitietoinen opetus on avainasemassa niin maahanmuuttotaustaisten kuin kantaväestön oppilaiden oppimistulosten parantamisessa.
 - Kieli on keskeinen oppimisessa ja vuorovaikutuksessa, ja sen merkitys tulee huomioida opetuksessa, toimintakulttuurissa ja koulun muussa arjessa.
 - Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä.
 - Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja jokainen opettaja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Toimenpiteitä jo tehty (2/2)

- LUMA-strategian toimeenpano
 - OKM julkaisi vuonna 2021 kansallisen LUMA-strategian (luonnontieteet ja matematiikka), jonka toteuttamiseen hallitus on sitoutunut.
 - LUMA-strategiaa täydennettiin syksyllä 2022 toimenpidesuunnitelmalla, joka sisältää konkreettiset toimenpiteet sekä niiden toteuttamisen aikataulun ja vastuutahot. Vastuutahoina on laajasti paitsi opetus- ja kasvatusalan toimijoita, myös elinkeinoelämä ja järjestöjä.
- Koko ajan koulutusjärjestelmässä on seurattu tarkasti sekä kansallisia että kansainvälisiä oppimistulosten arviointeja on pyritty vahvistamaan sellaista, jossa nähty jotain huolestuttavaa;
 - tasa-arvon edistäminen
 - luonnontieteisiin ja matematiikkaan sekä
 - lukutaitoon on perustettu ohjelmia
 - Uudet lukutaidot-ohjelma (medialukutaitoa, tieto- ja viestintäteknologista (tvt) osaamista sekä ohjelmointiosaamista)
 - kiusaamisen ehkäisemiseen, kouluun kiinnittymiseen eri ohjelmia ja toimenpiteitä jne.

Mitä vielä on tehtävä?

Eriarvoistumisen taklaamiseksi / tasa-arvon edistämiseksi tarvitaan lisää työtä. Sosioekonomisesta taustasta johtuvat erot ovat kasvaneet ja näkyvät oppimistuloksissa.

Monialaista yhteistyötä tarvitaan entistä enemmän esim. mielenterveysongelmien taklaamiseen.

- Yhteistyöhön on kutsuttava esim. hyvinvointialueet sekä kuntien ja järjestöjen liikunta- ja nuorisopalvelut.
- Tarvitaan laajaa näkemystä, miten nuoret voivat ja miten tilannetta parannetaan. Nuorilla täytyy olla aikuisia lähellä – etenkin yläkouluaikana eriytymiskehitys helposti syvenee ja kouluun kiinnittyminen heikentyy.
- Koulujen toimintakulttuuriin täytyy kiinnittää huomiota, esim. yhteisöllistä toimintakulttuuria ja johtamisen vahvistamista tarvitaan.
 - On tärkeää tukea osallisuutta ja hyvinvointia edistävää pedagogiikkaa ja toimintatapoja kouluissa
- Perheiden tukemista tarvitaan lisää. Kun yhteiskunnan haasteet lisääntyvät, tarvitaan myös tukea koteihin ja vahvistusta kodin ja koulun yhteistyöhön. Varmasti myös koulujen ja kotien yhteistyössä olisi myös tiivistämisen tarvetta.

Mitä vielä tehtävä?

Koulut eivät ole pystyneet vastaamaan riittävästi yhteiskunnan polarisaatioon eli eriarvoistumiseen – sama koskee Suomen ohella myös muita länsimaita.

- Opetusta ei riittävästi eriytetä eri oppilaiden tarpeisiin. Ylöspäin eriyttäminen myös haaste.
- Opettajien voimavarat eivät riitä: inkluusiossa on tuotu erityistarpeiset isoihin luokkiin, mutta ei resurssia mukana, kuten on ollut tarkoitus.
- Inkluusio ei saa olla säästökeino. Resurssien täytyy seurata inkluusiota – kritiikki osuu kaikille tasoille, myös rahoittajalle eli valtiolle.
- PISA-tutkimus: alle 2 = heikko osaaminen, eli ”taidot eivät riitä yhteiskunnalliseen osallistumiseen”.
 - PISA pyrkii mittaamaan, kuinka hyvin oppilaat osaavat yleistää tietämiään asioita ja hyödyntää matemaattista tietoa myös uusissa ja vieraissa tilanteissa. Tämän vuoksi suurin osa PISAn matematiikan tehtävistä liittyy tosielämän tilanteisiin, joissa tarvitaan matematiikan taitoja ongelman ratkaisemiseksi.
 - Hallitusohjelmassa on kiinnitetty huomiota asiaan eli oppimistuloksiltaan heikkojen kasvuun. Kirjattu ns. osaamistakuu, joka tarkoittaa vähimmäisosaamistason määrittelyä ja sen saavuttamista peruskoulussa luokalta seuraavalle.
 - Erityistä huomiota kiinnitetään peruskoulun 2. ja 3. luokan nivelvaiheeseen, 9. luokkaan ja päättöarviointiin. Tavoitteena on varmistaa jokaiselle nuorelle riittävät perustaidot, joilla pärjää jatko-opinnoissa. Tämä on yksi asia, jota tarkastelemme yhdessä OKM:n kanssa.

Opiskelumotivaatio ja asenne

Osaamisen ja asenteen välillä on selkeä yhteys. Mitä positiivisemmin oppilas suhtautuu kouluun ja oppiaineeseen, sitä paremmin hän pärjää.

- Siksi on olennaista pohtia, **kuinka saamme ylläpidettyä ja kasvatettua lasten ja nuorten uskoa tulevaisuuteen ja siihen, että koulutuksella on arvoa.** Oppiminen on laajempi asia kuin pelkkä tieto kännykässä. Tiedonhaun ja -käsittelyn taidot ja lähdekriittisyys ovat myös olennaisia digitalisoituvassa maailmassa. Ahkera opiskelu kannattaa yhä, ja nopeatempoisessa maailmassa keskittymiskyvyn harjoittaminen on yksi kouluissakin harjoiteltava taito.
- **Motivaatioon vaikuttaa oleellisesti se, kuinka merkityksellistä opiskeltava asia on oppilaan näkökulmasta.** Tärkeän asian oppimiseen ollaan valmiita näkemään vaivaa. Myös **koulutususko** vaikuttaa motivaatioon: hyvillä arvosanoilla pääsen opiskelemaan sitä, mistä olen kiinnostunut. On tärkeää pitää huolta nuorten tulevaisuuskosta, jotta he osaavat tehdä oman elämänsä kannalta viisaita valintoja. Keskeinen kysymys on **myös uudenlaisten mahdollisuuksien löytäminen näytön antamiseen niissä asioissa, joita ei opeteta koulussa.** Monet nuoret oppivat koulun ulkopuolella asioita, jotka ovat heille tärkeitä. Miten koulun ulkopuolella hankittu osaaminen tehdään näkyväksi ja oppilasta motivoivaksi?
- On hyvä myös miettiä sitä, pitääkö meidän entistä enemmän ajatella niin, että **lapset ja nuoret oppivat monessa paikassa ja monin eri tavoin** – myös itsenäisesti siitä kädessä olevasta kännykästä. Kuinka kehitämme perusopetusta niin, että se myös tältä osin seuraa aikaansa? Oppimisympäristö on yhä useammin muu kuin fyysinen koulu ja luokkahuone.
- Toisaalta lapsi tai nuori ei voi tietää, minkä kaiken osaaminen on hänelle tärkeää. Yksi koulun keskeisistä tehtävistä on **opettaa laaja-alaisesti tietoja ja taitoja** niin, että oppilaat osaavat suhtautua tietoon kriittisesti ja että he osaavat yhdistää asioita ja tarkastella yksittäistä tietoa suurempia kokonaisuuksia.

Seuraava tapaaminen

- Seuraava tapaaminen 13.3. klo 15.00-16.00
- Alustavana Teemana:
 - Erasmus –hankkeet ja muu kansainvälinen toiminta (30 min.)
 - Lukutaito-ohjelma (20 min.)
 - Ajankohtaiset asiat (10 min.)

Kysymyksiä ja keskustelua!

Padlet:

<https://padlet.com/jarkkoniiranen/PISA>

Jarkko Niiranen

p. 029 533 1440

jarkko.niiranen@oph.fi

